

STD = Sexuálně přenosné infekce

Sexuálně přenosné infekce jsou nemoci, které jsou přenášeny pohlavním stykem. Tyto nemoci postihují jak ženy, tak muže. Hlavním problémem je nechráněný sexuální styk, ale jsou také případy, kdy se nemoc může přenést z matky na plod během těhotenství či porodu, popřípadě je možný přenos infekce na člověka kontaminovanou krví. Prevencí je chráněný sexuální styk s partnery, o kterých nevíme jejich zdravotní stav. U miminek pak vykapáváme oči ihned po porodu, abychom předešli například kapavce. Důležité jsou také pravidelné preventivní prohlídky na gynekologii, které mohou odhalit případnou infekci. Některé z nemocí mohou vést ke sterilitě.

STD

- Zahrnují infekční onemocnění.
- Šíření je úzce vázáno na pohlavní styk a další sexuální praktiky.
- Člověk je jediným zdrojem nákazy.
- Existuje možnost opakovaných infekcí.
- Přenáší se sekrety sliznic, krví, slinami či spermatem.
- Postihují především pohlavní ústrojí, případně močový trakt nebo ostatní orgány.
- Povinnému hlášení podléhá: syfilis, kapavka, chlamydiová infekce a HIV/AIDS

Mezi nejčastější STD patří: syfilis, kapavka, chlamydiová infekce, tichomoniáza, infekce HPV, genitální herpes, infekce HIV a virová hepatitida typu B.

SYFILIS

Původce: *Treponema pallidum* - bakterie

Klinická charakteristika: Syfilis se rozvíjí ve *třech stádiích*. V prvním stádiu (většinou místo průniku bakterie - zevní genitálie, cervix, perianální oblast či ústa) se začíná vyvíjet tvrdý vřed. Sekundární stádium (2.-8. týden po objevení vředu) se projevují infekce na kůži a sliznicích - exantémy. K terciálnímu stádiu dochází až za léta po nákaze - tvorba imunokomplexů - programuje poškození cév, kostí a centrální nervové soustavy. Vrozená syfilis - malformace ploch či potrat.

Přenos: sexuálním stykem, transplacentárně (nejčastěji ve stadiu časné syfilis), krví

Zdroj: infikovaný člověk v primárním či sekundárním stadiu i v prvních letech latentní syfilis

Inkubační doba: 10 dní až 3 měsíce, nejčastěji 3 týdny

Výskyt: celosvětový, u mladých sexuálně aktivních lidí

KAPAVKA

Původce: *Neisseria gonorrhoeae* - bakterie

Klinická charakteristika: Odlišnost u žen i mužů. U mužů se infekce projevuje akutním hnisavým zánětem přední části uretry s dysurií. U žen je tato infekce velmi často asymptotická, ale pokud se projeví, tak jako vulvovaginitida s vaginálním výtokem, mukopurulentní cervicitida (hnisavý zánět děložního hrdla).

Komplikace: endometritida, pelvická peritonitida s rizikem vzniku neplodnosti a mimoděložní těh.

Přenos: pohlavním stykem, u novorozenců infikovaných matek při průchodu porodními cestami

Zdroj: infikovaný člověk

Inkubační doba: 2-7 dní

Výskyt: kosmopolitní, hlavně mladí lidé. Preventivní vkapávání antibakteriálních kapek do očí novorozenců ihned po porodu.

CHLAMYDIOVÁ INFEKCE

Původce: chlamydia trachomatis - bakterie

Klinická charakteristika: Je to onemocnění postihující urogenitální systém. Probíhá od asymptomatických příznaků přes akutní infekce až po úporné chronické průběhy. Klinické projevy - uretritida, prostatitida, salpingitidy, proktitida, cervicitida.

Komplikace: sterilita, mimoděložní těhotenství, artritida

Přenos: sexuálním stykem

Zdroj: člověk

Inkubační doba: 7-14 dní i déle

Výskyt: celosvětový

TRICHOMONIÁZA

Původce: Trichomonas vaginalis - protozoární

Klinická charakteristika: Urogenitální infekce, probíhající často asymptoticky. Někdy má však mírné (hlavně muži) či akutní průběhy. U mužů se to často projevuje v podobě prostatitidy, epididimitidy či uretritidy. U žen se projevuje jako vaginitida se zpěněným výtokem, uretritida nebo cystitida. Neléčení může vést ke komplikacím, někdy až ke sterilitě.

Přenos: sexuálním stykem, výjimečně zanedbanou hygienou

Zdroj: infikovaný člověk

Inkubační doba: 7 dní, v rozpětí 4 až 20 dnů

Výskyt: kosmopolitně rozšířená nákaza u mladých sexuálně aktivních lidí

INFEKCE HPV - NÁKAZA VYVOLANÁ LIDSKÝMI PAPILOMAVIRY

Původce: virus HPV

Klinická charakteristika: Je to nejčastější sexuálně přenosná nákaza (odhaduje se že 50% sex. aktivních dospělých má tuto infekci). Některé typy vyvolávají benigní léze nebo genitální bradavice (kondylomata), zatímco další, onkogenní, typy jsou považovány za příčinu karcinomu cervixu. Jsou také spojovány s dalšími karcinomy s lokalizací na perineu, konečníku, faryngu a kůži.

Přenos: přímým kontaktem, dotekem afekce, nepřímým chozením naboso po kontaminovaných podlahách, sexuálním stykem, možný je i přenos z matky na dítě při průchodu porodními cestami

Zdroj: infikovaný člověk

Inkubační doba: 2-3 měsíce

Výskyt: kosmopolitní, hlavně rozvojové země, kde nefungují screeningové programy

GENITÁLNÍ HERPES

Původce: Herpes simplex - vir

Klinická charakteristika: Infekce má své fáze- primární- může být zcela asymptomatická popřípadě může připomínat chřipkové onemocnění, někdy s výsevem puchýřků či jiných útvarů. Příznaky po určité době vymizí, avšak virus v těle dále přetrvává. Má vysokou náklonnost k nervovému systému a přetrvává v gangliích periferních nervů. Virus je v latentní fázi a neprojevuje se, avšak když má nakažený slabou imunitu, tak se může znovu aktivovat v podobě vyšetých puchýřků. vypadá a projevuje se stejně jako opar na rtu. Může být přítomná bolestivost a *pálení při močení*. U mužů se objevuje na žaludu, u žen nejčastěji na vulvě, ve vagíně a na děložním čípku. Při provozování análního sexu se puchýřky objevují v oblasti análního otvoru.

Přenos: sexuálním stykem, někdy opar z úst se může přenést na genitálie

Zdroj: infikovaný člověk, kapénky

Inkubační doba: 2-20 dnů

Výskyt: celosvětový

HIV/AIDS

Původce: retrovirus HIV- známy zatím dva typy virů - HIV 1 a HIV2

Klinická charakteristika: Smrtelné onemocnění, jehož podstatou je postupný rozvrat a vyčerpání imunitního systému. Počáteční příznaky jsou chřipkového charakteru (jen u některých nakažených a až za několik týdnů po nákaze), poté nastává dlouhé období latence, kdy je člověk bez obtíží. Postupně se objevují trávicí potíže, poškození CNS, rozvrat buněčné imunity - různé infekce. Objevuje se horečka, průjem, hubnutí a závažné infekce virového, bakteriálního i parazitního původu.

Přenos: sexuálním stykem, kontaminované jehly/nástroje, z matek na dítě - transplacentárně, prenatálně i skrze mateřské mléko

Zdroj: infikovaný člověk v latentní fázi nákazy (bez i s příznaky)

Doba latence: 6 měsíců až léta

Výskyt: celosvětový, pandemický

VIROVÁ HEPATITIDA B

Původce: virus Hepatitidy B

Klinická charakteristika: Onemocnění má kromě gastrointestinálních příznaků časté příznaky podobné chřipce (zvětšení jater, tmavá moč, světlá stolice), kloubní, kožní a neurologické. Může to přejít do chronicity - jaterní cirhóza. Projevy jsou únava, slabost, nechutenství, nevolnost, kožní vyrážky, žluté zbarvení kůže a bělma, tmavá moč, světlá stolice.

Přenos: krev, sperma, poševní sekret, sliny, z matky na dítě - při porodu nebo krátce po něm

Zdroj: člověk - nemocný či bezpříznakový nosič

Inkubační doba: 50-180 dní, v průměru 90 dní

Výskyt: celosvětový - klesá- proočkovanost dětí a mladistvých hexavakcínou

TERMINOLOGIE:

sterilita = neplodnost

infertilita = žena je schopna otěhotnět, avšak nedokáže plod donosit

mukopurulentní cervicitida = hnisavý zánět děložního hrdla

vulvovaginitida = zánět vulvy a pochvy

peritonitida = zánět pobřišnice

prostatitidy = zánět prostaty

epididimitidy = zánět nadvarlete

artritida = zánět kloubu

uretritidy = zánět močové trubice

vaginitida = zánět vaginy

uretritida = zánět močové trubice

cystitida = zánět močových cest

salpingitidy = zánět vejcovodu

proktitida = zánět sliznice konečníku

cervicitida = zánět děložního hrdla

latentní fáze = fáze, kdy se onemocnění neprojevuje, avšak je přítomné a může dál manifestovat